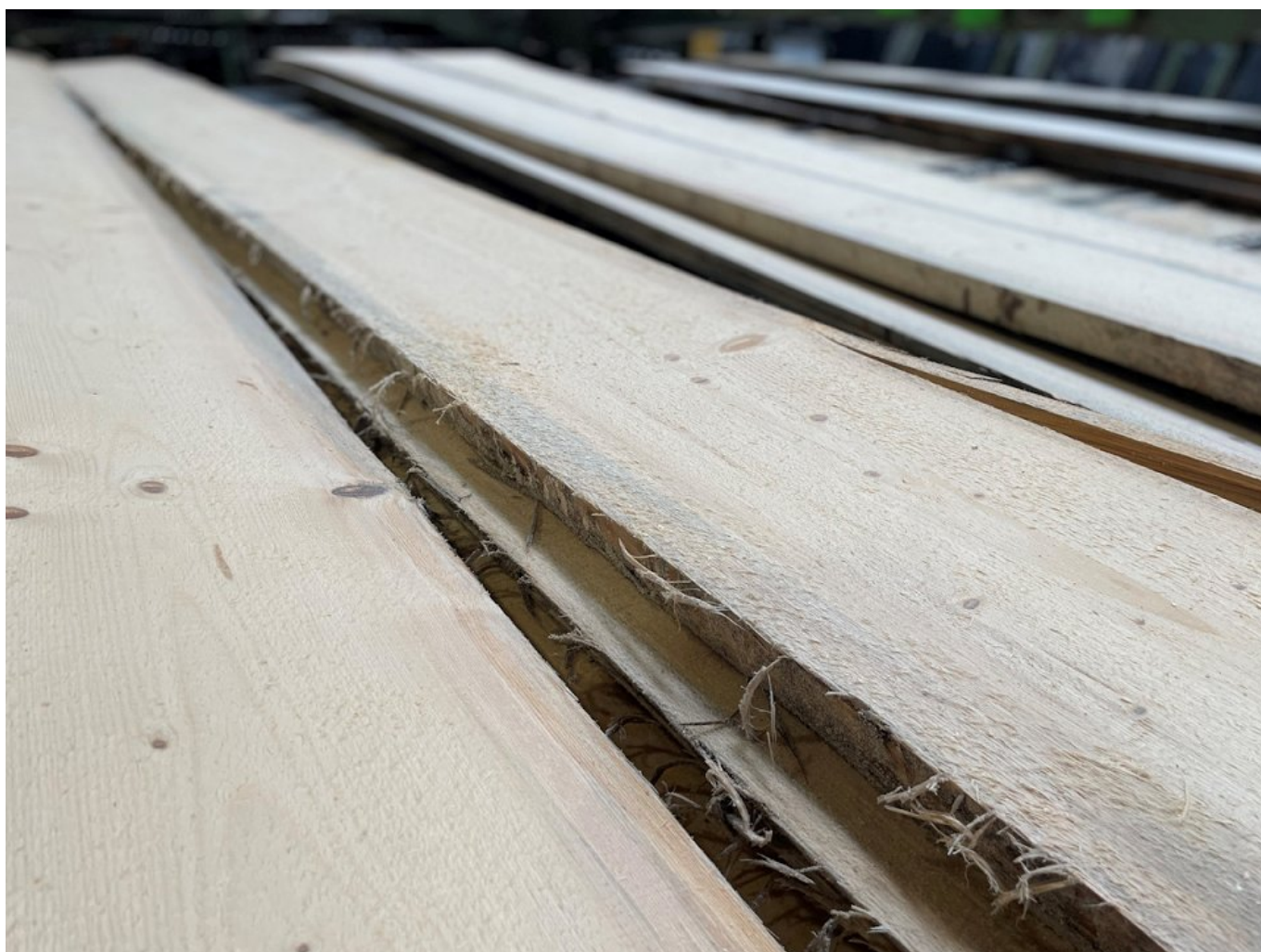

Stanje na mednarodnem trgu lesnih proizvodov ob koncu leta 2023

Darja Stare, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 25.01.2024 (<https://doi.org/10.20315/IG.2024.0002>)

Leto 2021 je predstavljalo vrh v žagarski industriji, tako v razvoju proizvodnje kot porabi lesa iglavcev, in posledično velikem dobičku za žagarska podjetja. Že v drugi polovici leta 2022 pa se je trend rasti upočasnil. Posledice različnih dejavnikov (omejitve dobavnih verig in nihanja v povpraševanju zaradi

epidemije COVID-19, vojna v Ukrajini, ekstremne vremenske razmere, visoke obrestne mere in inflacija) so vplivale na gradnjo in potrošnjo, kar je povzročilo zmanjšanje povpraševanja po lesu v Evropi, Severni Ameriki in Aziji. Vse to je vplivalo na žage po vsem svetu. Padec se lahko primerja s tistim, ki je prizadel industrijo pred 15 leti med globalno finančno krizo. Ocene kažejo, da se je v letu 2023 proizvodnja žaganega lesa v Evropi zmanjšala za več kot 8 %, poraba pa za približno 11 % v primerjavi z letom 2022. Tudi cene žaganega lesa so v letu 2023 padle. Dramatično gibanje cen žaganega lesa v zadnjih letih je pomemben signal sprememb gospodarske in obrestne politike in bo tako verjetno tudi v prihodnje.

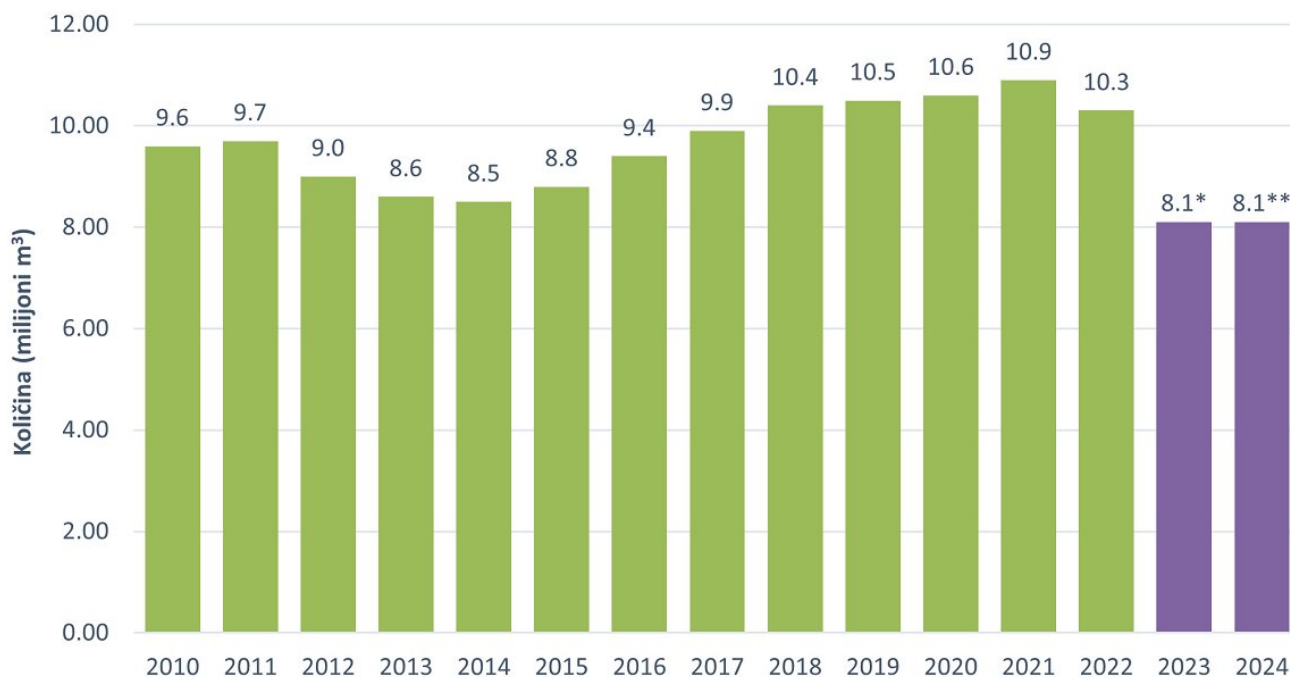
Proizvodnja žaganega lesa iglavcev

Po navedbah tujih člankov in revij (GWMI 2023; EUWID 2023), bo proizvodnja žaganega lesa iglavcev v Nemčiji in Avstriji v letu 2024 verjetno precej nižja od pričakovanj. Za Nemčijo se v letu 2024 pričakuje proizvodnja 19,8 mio m³ žaganega lesa iglavcev in bo najnižja po letu 2009, ko je bila proizvodnja pod vplivom globalne finančne krize in je znašala 19,7 mio m³. Za Avstrijo pa se v letu 2024 pričakuje enaka proizvodnja kot v letu 2023 (8,1 mio m³), vendar je ta najnižja od leta 1997.

Padec proizvodnje je predvsem posledica zmanjšanja prodaje (oz. porabe) lesa na domačih trgih in tudi zmanjšane izvoza. Tako Nemčija kot Avstrija se soočata z zmanjšano proizvodnjo, vendar je ta izrazitejša v Nemčiji. Manjšo porabo v Nemčiji pripisujejo predvsem gradbenemu sektorju, saj je v letu 2023 prišlo do 15,5 % zmanjšanja izgradnje novih domov glede na preteklo leto, poleg tega je zaznati tudi zmanjšano splošno gospodarsko aktivnost na izvoznem in domačem trgu. Glede na ocenjene letne potrebe po žaganem lesu iglavcev v gradbeništvu (9-10 mio m³), bi v Nemčiji v letu 2024 lahko bilo povpraševanje po žaganem lesu iglavcev v gradbeništvu manjše za 1,4-1,5 mio m³. Počasna gospodarska aktivnost je povzročila upad industrijske proizvodnje in s tem tudi potreb po lesenih nosilcih in leseni embalaži.

Tudi izvozni podatki obeh držav so bili sredi leta 2023 nižji kot leto prej in tako niso prispevali k povečanju proizvodnje. Izvoz žaganega lesa iz Nemčije se je tekom leta 2023 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za približno 12 % na 2,993 milijona m³. Avstrija je v 2023, glede na primerjalno obdobje leta 2022, izvozila za 13 % manj žaganega lesa in skobljanih izdelkov in sicer 2,726 mio m³. Za 12,6 % so se zmanjšale dobave v Italijo kot glavnega kupca. Zaradi nizke aktivnosti v gradbeništvu in na domačem trgu se je izvoz v Nemčijo zmanjšal za 26,2 % na 395.793 m³.

Na proizvodnjo žaganega lesa v Nemčiji in Avstriji bo v naslednjih nekaj letih vse bolj vplivalo zmanjševanje razpoložljivosti surovin. V Srednji Evropi se od leta 2018 vse bolj izraža vpliv ujm (suša, napadi podlubnikov in škoda zaradi neurij), ki občutno zmanjšujejo lesno zalogo, zlasti smreke. Po dosedanjih ocenah bo to zmanjšalo trajnostno ponudbo smrekove hlodovine v Nemčiji, na Češkem in v Avstriji v povprečju za okoli 20 % ali približno 9-10 milijonov m³ na leto v primerjavi z dolgoročnim povprečjem pred letom 2018.

*preliminarna ocena **napoved

Slika: Proizvodnja žaganega lesa iglavcev v Avstriji (vir podatkov: Fachverband der Holzindustrie Österreichs, Branchenbericht 2022/2023; preliminarna ocena za leto 2023 in napoved za leto 2024 povzeta po: EUWID 43/2023)

Pomanjkanje naročil iz gradbene industrije in zasebnih gospodinjstev je negativno vplivalo na trgovino. Tudi na mednarodnem področju so bile v letu 2023 razmere manj dinamične kot v preteklih letih. Avstrijski izvoz žaganega lesa iglavcev je bil v letu 2023 za 13 % nižji v primerjavi z letom 2022. Manj naročil je bilo predvsem iz Italije in Nemčije. Italija je imela v drugi polovici leta 2023 najbolj stabilen gospodarski razvoj v primerjavi s preostalo Evropo. To se je odrazilo tudi v povpraševanju po žaganem lesu iglavcev za embalažno in paletno industrijo.

Tržne napovedi v Evropi

Razmere na trgu lesa v Evropi zaznamujejo velike razlike med državami, pomanjkanje delovne sile v nekaterih sektorjih in negotovosti, povezane z inflacijo in povpraševanjem po gradbenih materialih. Obeti za leto 2024 so previdni, a na splošno precej optimistični.

- V Nemčiji sektor gradbeništva in obnove kaže znake upočasnitve, z negativnimi nihanjem v prometu za žagan les, plošče, gradbene elemente, skobljane izdelke, talne obloge in vrtno izdelke. Pomanjkanje kvalificirane delovne sile ostaja izziv.
- V Belgiji je promet v lesni industriji padel za 17 %, medtem ko je proizvodnja plošč stagnirala. Inflacija je nižja, vendar so stroški dela višji za 15 %. Obeti za leto 2024 so previdni.
- Na Danskem so obeti za leto 2024 bolj optimistični, z rahlim znižanjem inflacije in povečanim povpraševanjem po delovni sili, zlasti v gradbenem sektorju. Vendar bi cene žaganega lesa lahko padle zaradi presežka zaloga.

- V Italiji so bile cene žaganega lesa v drugi polovici leta 2023 vsak mesec nižje. Podjetja so srednjeročno optimistična, predvsem zaradi politik EU o energetske učinkovitosti.
- V Španiji je leta 2023 BDP narasel za 2,3 %, vendar je statistika uvoza kazala na upad žaganega lesa. Na stanovanjske naložbe vplivajo dejavniki ponudbe in povpraševanja, vključno z visokimi stroški gradbenega materiala.
- Na Nizozemskem se je gospodarstvo leta 2023 upočasnilo, pri čemer je bila napovedana rast BDP 0,7 %. Inflacija ostaja visoka, vendar pomanjkanje delovne sile v različnih sektorjih zmanjšuje pritisk na kupno moč.
- V Avstriji inflacija ostaja visoka, vendar se v letu 2024 pričakuje upad. Industrija poziva k političnim ukrepom za reševanje energetske, podnebne in gospodarske krize.

Oktobra 2023 je na Dunaju potekala mednarodna konferenca lesne industrije (International Softwood Conference), kjer so razpravljali o aktualnih izzivih vezanih na globalno industrijo lesa iglavcev in upad trga. Težav s stalno oskrbo z lesom v Evropi zaenkrat ni pričakovati, vendar bo potrebno zaradi klimatskih sprememb, ter posledičnega vpliva na rast iglavcev, razmisliti o dolgoročni razpoložljivosti lesa in prilagojenem gospodarjenju z gozdovi. Poleg razpoložljivosti lesa pa se bo morala industrija osredotočiti na izboljšanje učinkovitosti izrabe hlodovine ter možnost ponovne uporabe in recikliranja lesa. Kot pozitivno v zadnjih letih na trgu lesa se kaže dober tržni delež lesa kot gradbenega materiala v nekaterih evropskih državah. Obetavno področje je tudi trg prenov, ki je manj pod vplivom gospodarskih ciklov kot trg novogradenj. Kljub trenutnemu negativnemu trendu, dolgoročni tržni dejavniki ostajajo ugodni, saj so prednosti uporabe lesa za boj proti podnebnim spremembam vedno bolj priznane.

Svetovni trg

Težave na svetovnem trgu lesa so podobne kot v Evropi. Visoke obrestne mere dušijo stanovanjski trg in večajo krizo v gradbeništvu. Svetovno povpraševanje po žaganem lesu iglavcev se je leta 2022 zmanjšalo za 5 %. V ZDA je leta 2022 povpraševanje padlo za 3 % in naj bi se po preliminarnih ocenah v 2023 zmanjšalo za dodatnih 6 %. Podobno upadata tudi gradbeni in stanovanjski sektor na Japonskem ter v Koreji.

Cene žaganega lesa v ZDA so v letu 2023 zaradi majhnega povpraševanja padle. Podatki kažejo upad ameriškega uvoza žaganega lesa iglavcev iz Evrope, in sicer za 12 % sredi leta 2023 glede na enako obdobje leta 2022. Seveda to vpliva tudi na izvozne cene lesa v Evropi in ustvarja cenovni pritisk in padanje cen.

Kanadski izvoz, ki predstavlja približno 80 % uvoza žaganega lesa v ZDA, naj bi se v letu 2023 po ocenah zmanjšal, saj se žage v Britanski Kolumbiji ukvarjajo z nižjimi stopnjami dobička in manjšo razpoložljivostjo hlodovine. V Kanadi se industrija spopada z obsežnimi zaustavitvami proizvodnje zaradi pomanjkanja razpoložljive hlodovine za žage in vztrajnega padanja cen lesa. V srednji Evropi, vključno z Nemčijo, Češko in Avstrijo, se bo proizvodnja lesa zaradi škode, ki jo je v zadnjih letih povzročil smrekov podlubnik, znatno zmanjšala. Po drugi strani pa se pričakuje, da bo jug ZDA v prihodnjih letih pokazal razmeroma visoko uspešnost zaradi stroškovnih prednosti in napovedane širitve zmogljivosti proizvodnih kapacitet žagarskih obratov za 5 milijonov kubičnih metrov (11 %) od leta 2022 do 2024.

Trajajoči konflikt v Ukrajini preoblikuje trgovske poti z lesom po vsem svetu in povzroča višanje stroškov. Leta 2021 je Rusija predstavljala 11 % svetovne proizvodnje žaganega lesa iglavcev in 22 % izvoza. Zaradi trgovinskih omejitev, ki so jih zahodne države uvedle Rusiji, so ruske žage preusmerile več izvoza na Kitajsko, kar je zaostriло konkurenco za evropske in kanadske izvoznike na kitajski trg. Žage v zahodni Rusiji se soočajo s precejšnjimi stroški zaradi dolge trgovske poti na Kitajsko, medtem ko prepovedi uvoza žagarske opreme predstavljajo izziv za žage po vsej Rusiji. Srečujejo pa se tudi s pomanjkanjem delovne sile in izzivi, povezanimi z vzdrževanjem opreme.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru projekta »Tržni potenciali okroglega lesa v Sloveniji in njegova nadaljnja uporaba«, ki je bil sofinanciran iz Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023 in ga je izvajal Gozdarski inštitut Slovenije. Del prispevka je nastal tudi v okviru Programske skupine Gozdno-lesna veriga in podnebne spremembe: prehod v krožno biogospodarstvo (P4-0430, Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS).

Viri

EUWID 43/2023: Above-average decline registered in sawn softwood production in Germany and Austria.

EUWID 39/2023: Austrian sawmilling industry anticipating falling sales.

Fachverband der Holzindustrie Österreichs, Branchenbericht 2022/2023:
<https://www.holzindustrie.at/infothek/publikationen/> (21. 11. 2023)

GWMI, 2023a. ISC 2023: Challenging times for the global softwood industry amid construction downturn.
<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/isc-2023-challenging-times-for-the-global-softwood-industry-amid-construction-downturn/> (objavljeno dne 13. 10. 2023)

GWMI, 2023b. Global wood prices continue to fall.
<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/global-wood-prices-continue-to-fall/> (objavljeno dne 31. 10. 2023)

GWMI, 2023c. ETTF GA: 2024 Outlook for the European wood markets is cautious but overall optimistic.
<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/ettf-ga-2024-outlook-for-the-european-wood-markets-is-cautious-but-overall-optimistic/> (objavljeno dne 31. 10. 2023)

GWMI, 2023d. Raw materials scarcity impacting global sawmill production.

<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/raw-materials-scarcity-impacting-global-sawmill-production/>
(objavljeno dne 9. 10. 2023)

GWMI, 2023e. Austrian sawmill industry could decrease production by up to 20% in 2023.

<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/austrian-sawmill-industry-could-decrease-production-by-up-to-20-in-2023/> (objavljeno dne 18. 9. 2023)

GWMI, 2023f. Global sawmill industry faces challenging markets in the coming years.

<https://www.globalwoodmarketsinfo.com/global-sawmill-industry-faces-challenging-markets-in-the-coming-years/> (objavljeno dne 22. 6. 2023)